

NAPREJ!



Vse za napredek slovenskega ljudstva!

Časopis «NAPREJ!» izhaja dvakrat mesečno, in sicer 4. in 18. — Uredništvo, administracija in ekspedicija je v Ljubljani, Dunajska cesta št. 20. — Vse denarne pošiljave je pošiljati na naslov: «Delavska tiskovna družba v Ljubljani, r. z. z o. z.» — Vse dopise in spise na uredništvo. — Naročnina za celo leto: K 2.50, za 1/2 leta K 1.25, v Nemčijo K 3.—, v Ameriko K 4.60. — Posamezne številke 8 vin.

Šola.

14. maja je bilo 40 let, odkar so uvedli v Avstriji novi šolski zakon. Ta zakon je imel in ima za delavsko ljudstvo velik pomen, kajti šele ta jim je priznal pravico do izobrazbe. In šolska izobrazba je važen pripomoček v borbi za boljše življenje, za katero se bojujejo delavci.

Stari šolski zakon iz l. 1805. je izrazito izjavljal, da ni naloga šole, da bi dala vsemu ljudstvu zadostno izobrazbo, ampak da vzgoji delavske razrede za dobre, delavne in ponižne ljudi.

Kakor vidati, šlo se je le zato: vzgojiti si kar najbolj neumne, seve zato tudi kar najbolj mogoče ponižne podanike. V to svrhu se je sklenila tudi posebna pogodba s papežem, z rimsko cerkvijo, ki se nazivlja konkordat. Vse ljudske šole so prišle pod upravo duhovnov, ki so imeli učitelje za svoje sluge in cerkovnike. Otroke se je glavno učilo verskih reči — namreč tistemu, kar je klerikalizem potreboval; brati, pisati, računati — to je bilo že postransko. Učitelji so bili revčki brez potrebne izobrazbe; zato jo tudi dalje niso mogli dajati, ker je sami niso imeli. Plačali so jih po 140 kron na leto.

L. 1866. se je vršila med Avstrijo in Prusijo vojska; Avstrija je bila kruto tepena in premagana. Vzrok je bil, ker je bilo avstrijsko prebivalstvo neizobraženo, neumno, vlada pa klerikalna, nezmožna. Takrat so dejali: pri Kraljevem gradu je zmagal «pruski učitelj nad Avstrijo». In tedanje meščanstvo se je vzdramilo, vrglo je nezmožno in

pokvarjeno vlado duhovništva in plemstva in začelo se je z reformami. Že v 1867. l. se je izdal čl. 17 drž. zak., po katerem se je proglašilo znanost in njene nauke za svobodne; dovolilo se je tudi, da sme ustanavljati šole vsakdo, kdor je zmožen za to.

Papež Pij IX., videč, da v Avstriji izginja vlada klerikalizma, je proklel ta zakon in proglasil, da je vse neveljavno, kar bode na njegovem temelju napravljeno. Nikoli ni rimska cerkev proglasila tako silovitega sovraštva do ljudstva kot tedaj. Kljub smešnim protestom rimskega papeža je državni zbor potrdil in 14. maja 1869 tudi cesar sankcioniral novi šolski zakon, ki je odvzel cerkvi glavno nadzorstvo nad šolo, določil vse polno dobrih šolskih določil ter vse šolstvo postavil pod nadzorstvo države. Pobješale so se tudi gmotne razmere učiteljev.

Število ljudskih šol se je od te dobe potrojilo. Šele na temelju boljše šolske izobrazbe so bile tudi mogoče sedanje novodobne delavske organizacije, njegovi politični in gospodarski boji. Zato lahko rečemo, da je bil novi šolski zakon pri nas pogoj naglega razvoja socializma.

Zakon seveda ni dovršen. Mnogo izvršitev se prepušča deželniim zborom in občinam, kjer delavsko ljudstvo vsled gnjusnih volilnih redov nima nobene besede. Nemške občine n. pr. izrabljajo svoj vpliv v šolstvu, da trpe pod tem slovenski otroci, n. pr. na Koroškem in Štajerskem. Italijanske občine so se s pomočjo kratkovidne buržoazije vrinile v šolske uprave in zopet seve izrabljajo svoj vpliv v poslabšanje dobrega in lepega. Neprestano

izkušajo znižati izobrazbo ljudstva, vedoč, da je ljudstvo le tedaj v rokah klerikalizma, kadar je neizobraženo.

Socialni demokratje smo dolžni povsod braniti interese ljudske šole. Med temeljnimi našimi zahtevami je: da se zagotovi vsakemu toliko izobrazbe, kolikor jo more vsprejeti njegova zmožnost. Proti težnjam nazadnjakov gremo za to, da se loči šola popolnoma od cerkve, da se dá ljudstvu brezplačno šolo in da se dá nadzorstvo nad šolami uradom, ki bodo izvoljeni iz vsega ljudstva na podlagi splošne in enake volilne pravice.

—.—

Sto milijonov novih davkov!

Finančni minister Bilinski je napravil imeniten finančen načrt. Sto milijonov novih davkov hoče.

Ogromna nova bremena se imajo naložiti na rame delavnemu ljudstvu.

Bogatinom pa se ima ohraniti privilegij, da jim ni treba plačevati.

Vlada potrebuje denarja. Še ni davno, kar se je zadnji finančni minister bahal, da ima skoraj dvesto milijonov prebitka v blagajni. Pa je prišla aneksija Bosne in Hercegovine, ki ne prinaša koristi ne narodom v Avstriji, ne v Bosni, in kase so izpraznjene, denarja ni, velika praznота se reži, kjer so bili milijoni, finančni minister pa pravi, da jo mora napolniti do zadnjega kota.

Vlada potrebuje denarja. Toda kdo je kriv, da ga nima? Ali je ljudstvo zahtevalo bosensko pustolovščino? Ali je kdo vprašal ljudstvo, če želi aneksijo? Ali je kdo razložil, kakšne posledice utegne imeti in koliko utegne veljati Aehrenthalo-va častihlepnost?

Aneksijo Bosne in Hercegovine je izvršila diplomacija, na katero nima ljudstvo najmanjšega vpliva. Zakaj vsa zunanja politika je popolnoma odtegnjena sklepom ljudskega zastopa v parlamentu. Samo stroške te politike naj bi plačevalo ljudstvo!

Ne le sklenili, temveč tudi izvedli so aneksijo brez ljudstva. In izvedli so jo tako nerodno, da je stvar požrla

okroglih 54 milijonov odškodnine, ki se je morala plačati Turčiji;

več kakor 300 milijonov za vojne priprave proti Srbiji.

In že sedaj se sliši iz poučenih krogov, da bo vojna uprava zahtevala za

vojaško oboroževanje

in za

novе bojne ladje,

za namene militarizma in marinizma, ki že zdaj požirajo ogromne svote, še

nad pol milijarde kron.

In vse to naj plačuje ljudstvo, siromašno delavsko ljudstvo z indirektnimi davki, z zvišanim davkom na pivo, z zvišanim davkom na žganje.

Finančni minister pravi, da ne more drugje dobiti denarja. Ne od kapitalistov, ne od veleposesnikov! Ne od ljudi, ki imajo milione in milione v bankah in podjetjih. Ne od onih, ki imajo cele dežele v posesti. Ne od kapitalističnih spekulantov. Ne od veletrgovcev, ne od borzijancev.

Šampanjec se ne obdavči, ampak pivo in žganje. Stara navada! Električna razsvetljava in plin je brez davka, ampak za petrolej, ki ga rabi siromašno ljudstvo v svojih bornih stanovanjih, se plačuje davek. In tako naj bi šlo vso večnost!

Davek na pivo, ki znaša zdaj 34 vinarjev, naj se zviša na 70, torej več kakor podvoji!

Davek na žganje, ki je še leta 1901. znašal 70 vin. od stopnje, naj se zviša na 140 do 164 vinarjev.

Za liter piva, ki ima 10 stopinj, se plača zdaj $3\frac{4}{10}$ vinarja, v bodoče $7\frac{4}{10}$

za liter piva, ki ima 13 stopinj, se plačuje $4\frac{4}{10}$ vin., v bodoče $9\frac{6}{10}$ vin.

Da bodo pivovarnarji «zaokrožili» svote, ker ne bodo računali z desetinkami vinarja, se razume samoobsobi.

Kaj bi dejali kapitalisti, ako bi se zvišali indirektni davki za 50 odstotkov! Nastal bi krik v Izraelu, da bi bila groza. Uprli bi se Nemci in Slovani, židje in kristjani, izpuhtel bi patriotizem in lojalnost. Ampak indirektni davki, ki jih plačuje ljudstvo, se smejo nakladati v neskončnost. Delavec, mali kmet, najmanjši obrtnik se sme odirati, zakaj gospôda misli, da se ne more braniti.

Ljudstvo pa mora pokazati, da se zna in da se hoče braniti! Ljudstvo ima moč v rokah, le voljo mora imeti, da jo porabi sebi v prid.

Finančni načrt Bilinskega ne sme postati zakon — to mora biti bojni klic vseh ljudi, ki žive od svojega dela.

Če potrebuje država denarja, naj ga vzame tam, kjer ga je v izobilju. Naj obdavči denarne in

zemljske kapitaliste. Naj poišče denarja pri onih, ki imajo največ koristi od države.

Ne le da se morajo prepričati novi davki, ampak predrugačiti se mora ves dosedanji način obdavčevanja. Kdor ima večje dohodke, naj plača več davka. Za reveža, ki ima 600 goldinarjev dohodka, je 1 odstotek težko breme, za bogatina, ki mu teko nešteti tisočaki na leto, je taka mera šala. Kdor ima pol miliona dohodka, bo še lahko imel vile in palače, se bo lahko vozil po leti na Švedsko in po zimi v Nico in Egipt, tudi če bi moral plačati četrto miliona.

Obdavči naj se veliko premoženje.

Obdavčijo naj se dedščine.

Konec pa mora biti davkom na vsakdanji kruh, na vsak požirek, na zrak in na svetlobo!

V boj torej za svoje življenje!

Z vso močjo se mora voditi boj proti vladi, ki smatra ljudstvo za molzno kravo in proti vsem strankam, ki podpirajo to vlado in ji pomagajo izkoriščati ljudstvo.

Socialna demokracija Vas kliče! Pridružite se ji!

V boj!

* * *

Na mnogo krajih po Slovenskem, v Ljubljani, v Trzinu, v Trstu, v Zagorju, v Idriji, v Gorici, in Nabrežini so se vršili socialno-demokratski shodi, na katerih so tisoči protestirali proti novim davkom. Tako je prav! Socialna demokracija res edina kaže pot do boljših časov, ker vеди neizprosni boj proti izkoriščanju ljudstva.

Nekaj o napredku konsumnega združništva.

Razvoj dunajskega konsumnega društva „Vorwärts“ potrjuje mnenje onih, ki pravijo, da se more z uspehom bojevati proti kapitalizmu tudi na polju cirkulacije blaga in ne samo na polju proizvodnje blaga. Seveda je treba povsod skupaj zbrati raztresene sile in jih postaviti na pravo mesto — prav tako, kot vidimo v konsumnem društvu „Vorwärts“ na Dunaju.

Ni davno temu, kar je životarilo po raznih dunajskih okrajih vse polno konsumnih društev. Nič razvitka, nič uspeha — klaverno življenje so živela ta društva. „Vorwärts“ jih je združil in če ga opazujemo, vidimo, kako raste na zunaj in se utrjuje na znotraj.

Kako se je v šestih letih svojega obstoja razširil, kaže število podružnic. 51 jih je! V 51 podružnicah si lahko člani „Vorwärtsa“ nabavljajo blago. In kakšne so te podružnice! Lepe, elegantno opremljene prodajalne — veselje je, če pogledamo vanje. Blago okusno, povsod vlada snažnost — tako, da ni nikjer najti predmeta za neljubo kritiko.

Kako pa mora pisarniški in vodstveni aparat funkcionirati, to pa dokazuje dejstvo, da je v vseh 51 prodajalnah red glede blaga in glede osebja ter splošne kontrole.

Kakor vsakemu novemu podjetju, tako se je godilo tudi „Vorwärtsu“. Povsod je l. 1902 — ko so ga požrtvovalni sodrugi ustanovili — naletel na nezaupanje. Razvoj pa je dokazal, da je bilo to nezaupanje neopravičeno, ki je seveda kmalu izginilo. Številke letnega prometa pričajo jasno, kako se je „Vorwärts“ razvijal.

Poglejmo: „Vorwärts“ je imel

leta	podružnic	članov	prometa K	dividende K
1902/3	20	8.221	1.620.865	45.463
1903/4	26	9.408	2.033.443	82.685
1904/5	30	13.854	3.026.777	124.272
1905/6	36	18.105	4.001.148	192.283
1906/7	46	25.753	5.754.359	258.946
1907/8	51	31.613	7.620.867	327.785

Razvidno je iz tega, da se je vsako leto množil promet, večalo število članov in število podružnic. Med temi 51 podružnicami jih je bilo lani troje, ki so imele nad 300.000 kron prometa, osem z 200.000 kronami, 26 z 101.000 do 200.000 kronami i. t. d. Koliko blaga se razproda — kažejo naslednje številke:

Sladkorja se je prodalo l. 1908 — 98 vagonov, žgane kave 108.800 kg, moke 140 vagonov, riža 13 vagonov, krompirja 100 vagonov, zelja 13 vagonov, soli 17 vagonov, petroleja 50 vagonov, premoga 450 vagonov, mila 40 vagonov, mleka 6.700.000 litrov, kruha 1.481.000 hlebov i. t. d.

Pa tudi na polju lastne produkcije se je „Vorwärts“ lepo izkazal. Ima prav izborna idočo klavnico in prekajevalnico. Vse svoje blago pa kupuje v „Velenakupni družbi avstrijskih konsumnih društev“.

Društvo „Vorwärts“ ima šest velikih hiš na Dunaju v bilančni vrednosti 430.267 kron, prekajevalnico in klavnico v vrednosti 142.000 kron. Blaga pa je v filialah za 3.500.000 kron.

V „Vorwärtsu“ je bilo lani 285 nastavljenecv, ki so imeli 420.000 kron plače. Razmerje med

društvom in nastavljenici določa posebna službena pragmatika. Vsi so zavarovani za slučaj bolezni in nezgode. Imajo tudi svoj lastni penzijski zavod, ki ga „Vorwärts“ vsako leto izpopolnjuje.

Konsumno društvo „Vorwärts“ je zadruga z omejeno zavezo; ta oblika je najboljša ter odgovarja tudi v vsakem oziru premoženjskemu stanju delavskega ljudstva. Uprava je v vsakem oziru demokratična.

— — Ali ni to „nekaj o napredku konsumnega združništva“? Da! In veselo je poročati o takem napredku! Kdaj se bo n. pr. ljubljansko delavstvo moglo ozreti v saj razmeroma približne številke svoje konsumne zadruge. „Konsumno društvo za Ljubljano in okolico“ je ustanovljeno. Pogoji za razvoj so tu — delavstvo Ljubljane in okolice, **na delo!**

In za drugod velja isto. Jesenice, Tržič, Zidani most, Celje — na delo!

LISTEK.

Tajnosti španske inkvizicije.

Spisal M. V. de Fereal.

15. nadaljevanje.

„Oh,“ nadaljuje Dolores, ki je uganila njegove misli, „Vi ste ponižni in krepostni ter verujete; toraj moram verovati tudi jaz, slabotna, zbegana ženska!“

„Dà, verovati moraš, hčerka moja, in trpeti brez godrnjanja; zakaj Tvoja duša je izvoljena. Zavaruj se torej s krepostjo in stanovitnostjo, in če Ti pošlje bog še druge izkušnje, vzdihni kakor ona velika žrtev, ki je umrla za svoje nauke: Ne moja, Tvoja volja naj se zgodi!“

„Toda, kdo ste Vi,“ vpraša Dolores, „kdo ste, ki vračate mojemu srcu upanje in moč? Povejte mi svoje ime, da je vpletem v molitev.“

„Ponižen služabnik božji sem,“ odgovori apostel, „in se zovem Ivan.“ Kadar se boš čutila slabotno, kliči ime Kristusovo in ne moje; zakaj le on sam dodeli moč in tolažbo. Ampak pozno je že,“ nadaljuje; „čas prihaja, da se vrneš k očetu. Pojdi, spremil Te bom in kadar boš zopet trpela ter potrebovala pomoči, spomni se te skromne hiše; odprta je vsikdar vsem, ki plakajo.“

Dolores povzdigne oči iskreno in udano proti nebu ter odgovori: „Sledim Vam, oče moj!“

Motreč poslednjikrat posvečeno streho, ki jej je dala pribežališče, se ogrne s haljino ter odide ob strani meniha. Dolgo nista izpregovorila besede. Dušo devojke so begale negotove skrbi. Njeno dosedaj čisto in jasno čelo se je nagubančilo pod silo viharja, ki jej je uropal venec miru in sreče.

Ženske, posedajoče najsilnejšo voljo in najstanovitnejše prepričanje, nosijo v srcu vedno slabo stran. Moč, ki tiči v njih, da prenašajo trpljenje, napravi včasih vse vzroke pameti in razuma nemogoče. Ne premorejo, da bi slično možu kljubovale vsem pojavom. Njih navdušena in živahna narava, ki jih napravlja v posameznih trenutkih tako silne, jim zapreči odločni pogum, ki prenaša z voljo ter zavrača neprestane navale. Razburijo se in prekipe, in v grenkobi njih bolesti jih more umiriti le eno: solze, le eno jim dati utehe: ljubezen.

Po tolažilnih besedah aposteljna povrnjena milejšim občutkom je prelila hči gubernatorja premnogo solz, in njé ljubezen do Estevana se je vzbudila v vsej veličini grenkobne bolesti.

V skrbih radi njega je hitro stopala, vsa nestrpna, da pride k očetu, ki je morda videl njenega zaročenca. Toda neprestano mučena od strahu pred inkvizicijo, je blodila v pobegu z očetom in Estevanom v daljno deželo, na Nemško, kjer sta že vladali toleranca¹⁾ in svoboda, in kjer bi lahko živeli brez strahu nagnjenjem srca in vesti, nato se je s strahom ozrla; občudovala je jasno nebo špansko ter nehoté vztrepetala ob misli na pobeg v tuje kraje. Zadrhtela je pri misli na mračno nebo, na tla, pokrita s snegom.

Apostel je ni hotel motiti v njenih sanjah. Tako sta se bližala hiši gubernatorjevi. Ugle-davši znano jej ulico, v kateri se je nahajala hiša njenega očeta, je Dolores vzkliknila veselja. Pospešila je korake ter, držeč meniha za obleko, skoro glasno zaklicala:

„Oh, oče moj, zopet ga bom videla!“

Imena Estevan se ni upala izpregovoriti; stopala je nemo naprej.

Toda zakaj ne gori svetilka, kakor vsak večer, pred vrati palače? In navadno odprta vrata so se upirala njenim poizkusom, da jih odpre!

¹⁾ Toleranca, strpnost, strpljivost; nasprotstvo strpnosti ali tolerance je fanatizem ali brezobzirnost.

Potrka. — Nihče se ne oglasi. Po imenu kliče najzvestejše služabnike hiše. — Pa nihče je ne čuje.

Grobna tišina je vladala v hiši. Zdela se je, kakor izmrta po strašni bolezni.

Dolores je bila iz sebe; tresla se je ter s pestmi tolkla po vratih, katerih železni okovi so jej ranili nežno kožo.

„Oče, oh, oče moj!“ je klicala vsa obupana; pa nihče se ni odzval njenim klicem.

Apostel je uganil resnico; pristopil je k deklici, da jo potolaži; zakaj spoznal je, da bo potrebna utehe.

Dolores je zrla zmedeno okoli. Vsled hrupa, ki ga je bila napravila, se je odprlo nekaj sosednjih vrat.

„Oče moj! Kaj se je zgodilo z mojim očetom?“ je zaihtela iznova ter plakala kakor otrok. A nihče jej ni odgovoril.

„Hči je gubernatorjeva, ki je bil davi ugrabljen na povelje velikega inkvizitorja!“ je zamrmralo nekaj glasov in vrata so se zopet hitro zaprla; kajti bali so se priti v dotiko z dekletom, ki se jim je zdelo kakor okuženo.

Dolores pa je besedo inkvizitor dobro razumela, in strašno se jej je zasvetilo. Oče njen se je nahajal v ječah inkvizicije, in ker grozoviti tribunal¹⁾ nesrečnežev, katere je bil obtožil, ni izpustil, je bila gubernatorjeva hiša zaprta, premoženje njegovo pa zaplenjeno. Nesrečnemu dekletu je preostajala le še miloščina — miloščina, ki se jo bo morebiti hčeri krivoverca odreklo.

Dolores ni več jokala; nobena tožba ni prišla več iz njenih ust. Solze so jej usahnile in oči so jo začele skeleti; grenkoben nasmeh je preletel njeni brezbarvni ustni. Opetekla se je k menihu, krčevito zagrabila rokav njegove halje ter bridko zaječala: „Oče moj, tu je moja Oljska gora; prosite boga, da se me usmili!“

¹⁾ Tribunal ali sodišče, sodni dvor; v tem slučaju cerkveno sodišče.

Z M E S.

Zanimiva razsodba obrtnega sodišča. «Delavec ni primoran v akordu delati, če se je vdinjal za tedensko plačo.» Nek livar pri firmi Neudecker & Co. je tožil firmo za 14 dnevno odškodnino. Delavec je delal od meseca sušca t. l. za tedensko mezdo. Početkom junija l. l. je pa za-

hteval delovodja, naj dela v akordu. Tožitelj je to odklonil in zahteval, da se ga pusti z akordom pri miru. Ko se mu ni ugodilo, je izstopil iz dela. Za 14 dnevno odškodnino je pa tožil — ker mu je firma ni hotela dati izlepa, češ, da je svojevoljno izstopil. Sodišče je ugodilo tožbi, ker delavec se je zmenil, delati le za tedensko plačo; zahteva dela v akordu je seveda čisto kaj drugega in mora biti predmet nove delovne pogodbe med delavcem in delodajalcem!

Lepe reči se gode v dobroteljskih zavodih, ki so v oskrbi nižjeavstrijskega deželnega odbora, ki je seveda sestavljen iz samih klerikalcev! Zadnjič so v norišnici poleg Dunaja strežaji umorili umobolnega... Zakaj? Zato, ker so strežaji tako izborno plačani, da jih vsako leto 52% zapusti to službo. Pri napornem 17 urnem delu imajo komaj nekaj nad 60 kron plače na mesec... In tako se dogodi, da pridejo v službo novi, ki ne vedo, kako ravnati z umobolnimi in ki jim je služba v norišnici le prehodna, dokler ne dobe boljše. Da da, klerikalci so «vzorni» gospodarji! — Tudi v Zagrebu se gode v tamošnjih dobroteljskih zavodih, ki so v oskrbi «usmiljenih bratov in sester», prečudne reči. Piše se tudi o umoru enega bolnika! Treba bo drugače paziti na te zavode, ki so v rokah klerikalne svojati.

Na severnem Češkem delavci v velikih množinah izstopajo iz rimsko-katoliške cerkve. Grdo postopanje duhovništva napram političnim in kulturnim nasprotnikom je seveda vzrok izstopanju. V Nyřanech ima že društvo brezvercev (onih, ki so brez določenega veroizpovedanja) nad 300 članov.

Med bogatimi. Baron James Rotšild v Parizu je bil že namenjen iti spat, kar se mu sporoči, da je umrl pravkar njegov kolega Hirsch, ki je bil znan s svojimi trgovskimi podjetji po Turškem. „Koliko pa je zapustil premoženja,“ je bilo prvo vprašanje barona Rotšilda. „Štiristo milijonov frankov.“ „Kaj pravite? ... No, smatral sem tega človeka za bolj premožnega!“

Kakšni so sovražniki socialne demokracije. Odkar je socialna demokracija začela delovati med delavskim ljudstvom, smo vedno videli sedajpa-sedaj vstajati najrazličnejše individije proti njej. Sedaj so bili to neodvisni socialisti, sedaj krščanski socialci ali krščanski demokratje, sedaj anarhisti ali anarhosocialisti, sedaj «narodni delavci», sedaj zopet kakšni drugačni. Vsak se je imenoval drugače, vsak je spekuliral na imé, češ, to bo vleklo, s tem

bom ubil socialno demokracijo. Pa vse zaman — izkazalo se je vse kot prazna pena. Prečesto pa so se vsi taki voditelji pokazali kot — ničvredni elementi. Zadnji čas so časopisi zopet prav veliko pisali o anarhistu Vohryzku, ki je bil »eden naiglavnejših sovražnikov socialne demokracije«, anarhist, ki je sramotil socialiste z vsemi imeni... Nu, kdo je ta Vohryzek? Človek, ki ga so zaprli, ker je kradel kot sraka... Neki Stark je tudi voditelj vseh proti soc. demokraciji. Te dni pa so se mu pred sodnijo v Egru na Češkem dokazale take stvari, da se mora pošten človek samo odpeljati. Da, da —; pošteni ljudje so na strani socialne demokracije, ki se bori za boljši položaj potlačevanega delavskega ljudstva. Zato jih nepostenjakoviči ne morejo!

Varani brezposelni delavci. V Ameriki je ločitev cerkve od države že izvedena. Duhovnik tam ne dobi nobene državne plače, temveč si jo mora zaslužiti sam. Naravno, da tamkaj duhovščina drugače piska, kakor pri nas in se navadno ne vtika v politične boje. Kadar »letina« boljšo nese, se pa v cerkvi napravi teater, koncert ali podobnega. Konkurenca je seveda velika in včasih se mora dati tudi kaj za reklamo. Naš bratski list »Chicago Daily Socialist« je nedavno poročal, da vabijo čikaški cerkveni predstojniki ljudi, zlasti brezposelne delavce, celo na pojedine. Vabila dele kar po prenočevalnicah, kjer je na tisoče brezposlecev. Nedavno se jih je povabilo, naj se zglasé ob 6. zvečer na Illinois 296, kjer jih čaka večerja. Cela armada se jih je podala do Moody's cerkve, kjer pa jim je pretkani duhovnik povedal, da niso prišli na pravo mesto, temveč naj gredo, ako hočejo večerjati, do Wells St. 294. Marširali so dolgo. Prišedši na kraj, jim je dal pastor nekaj molitvenih bukvic, reki jim ljubeznivo, da se v njegovem božjem hramu ne siti teles, temveč samo duše. Dal jim je naslov cerkve na Division St. in La Salle ave, kamor se naj obrnejo, če hočejo dobre in gorke večerje. Kaj so hoteli? Ker so bili lačni, so marširali še tja. Prišli so ravno prav. Duhovnik jim je velel v cerkev, sam pa se je skobacal na prižnico, odkoder jim je pridigal celo dolgo uro. Lačni, zmrzli in trudni od dolge hoje so mnogi pospali. Ko je bila pridiga končana, peljal jih je v basement, kjer je dal vsakemu čašico mlačne kave, kosce kruha in nekaj klobasi podobnega. Morali so korakati tri milje, povsod so jih odslavljali,

slednjič pa še celo uro prezebli poslušati pridigo, da so zaslužili, akoravno povabljeni, nekaj odpadkov. Da, da, cerkvi gre tudi v Ameriki težko iz rok.

Iz Zagorja.

„Slov. Narodu“ z dne 22. maja ni povšeč dopis v „Napreju“ z dne 18. maja. V tem dopisu se je narodnjakarskim gospodom statistično (s številkami) dokazalo, da je laž, kar trosijo med delavstvo, češ, organizirani plačujejo, pa ne vedo zakaj; židje se z delavskimi žulji redijo i. t. d. Kako neveden je dopisun v „Slovenskem Narodu“, ker besediči, da se je po celi državi, osobito po Zagorju za labinjsko stavko pobiralo. Niti vinarja se ni, ne v Zagorju še manj pa kje drugod nabralo, ker se sploh nabiralo ni! Samo eno ime povejte, kdo da je pobiral za Labinj. Talentiran je pa na vsak način g. dopisun, ker zna prav dobro računati, kar celih 100.000 bi imeli v Zagorju. Seveda njemu je to vseeno ali se plačujejo strokovni listi, bolniščine, pogrebščine, pravovarstvo i. t. d., tega delavci itak ne rabijo, kajne? Glede infamnega podtikanja med vrsticami, pa pozivljamo: kar z vsem na dan! Ako kaj umazanega veste, lahko poveste takoj javno, mi vam bomo prav hvaležni. Umazanost očitati je prav komodno, povejte osebe, katere so umazane. Seve jih ne bodete, ker jih ni!

Shod. V odgovor našim narodnjakarjem, ki so bili dne 9. maja tako »korajžni«, da so se v spalno sobo skrili, je sklicala politična organizacija na nedeljo 23. maja javen shod v dvorano g. Mihelčiča z dnevnim redom: „N. D. O.“ in socialna demokracija, ter povabili za referenta sodruga dr. H. Tumo iz Gorice. Vabilo se je v „Napreju“, „Rdečem Praporju“ in z lepaki tudi gospode liberalce, naj pridejo, da slišijo odgovor, da bodo imeli priložnost razviti svoj program. Brzobjavili so v stiski po »organizatorja« Škerla. Agitirali so od liberalca do klerikalca, češ, »vsim moramo na shod; da bi nas bilo le kakih 100, potem bomo že pohrustali te internacionaliste, da bo joj.« Tako je agitiral n. pr. gospod Oberzizi. Takoj po drugi uri so se začeli delavci skupaj zbirati in ob 1/3. je bila dvorana skoro polna. Ker se je izvedelo, da pridejo tudi sokoliči, se je počakalo s shodom, da bi se jim dalo priložnost udeležbe pri izvolitvi predsedstva, a ker jih ob

3. uri le ni bilo, je sodrug Čobal kot sklicatelj pozdravil navzoče ter dejal, da bodi današnji shod odgovor raznim škodljivcem, ki hočejo delavstvo razdeliti v dva tabora pod načelom narodnjaštva (seveda brez programa). Nato se izvoli enoglasno za predsednika sodrug Repovš, ki poda sodrugu dr. Tumi kot poročevalcu besedo. Govornik očitno nakratko razvoj socializma od pričetka francoske revolucije pa do danes; razlaga, kako se je ustanovil delavski stan in do kake moči je danes že prišel. Omenja, kako so začeli krščanski socialci razdvojevati moči delavstva, prav tako kakor pričenjajo danes razni nemški, italijanski in v zadnjem času slovenski narodnjakarji. Govornik je moral večkrat prenehati vsled gromovitega aplavza, (Med govorom sodruga dr. Tume pa primaršira Škerl z dvema gospodoma.) Sodruga dr. Tuma je povedal v svojem poljudnem govoru marsikatero bridko za naše narodnjakarje. Konstatiral pa je na podlagi dejstva, da je N. D. O. protidelavska organizacija. Za njim se oglasi k besedi — Škerl ter prične takoj izzivati, češ, govornik je ščuval navzoče, naj vsakega narodnjakarja vržejo z fizično silo ven. Hotel je s tem doseči, da bi se delavci razburili in da bi mu ne bilo treba govoriti. A delavci so držali disciplino, tako da je moral Škerl vendar na oder. Začel je „govoriti“ o nekakih enakih misli, vrgel je par osebnih napadov na sodruga dr. Tumo ter je mislil nehati. Naenkrat ga vpraša sodrug Čepin: „gospod Škerl — program, kaj pa je s programom?“ Škerl se uda po kratkem premisleku ter začne tarnati, kako mladi so še zizibambulci, ter da bodo že še dobili program, a sedaj ni mogoče, ker obstoje komaj dve leti. Naenkrat zavpije ob splošnem smehu: „čez deset let ga bomo pa že imeli.“ O, srečni zagorski zizibambulci, dne 23. maja 1919 vam bode Škerl prinesel v Zagorje program. „To je bilo vse, kar sem mislil povedati,“ je dejal pa je odšel. Potem je sodrug Čobal reagiral na par Škerlovih psovke glede sodruga dr. Tume ter povedal razne prilike o žoltih organizacijah, katerim je N. D. O. čisto podobna. Zaključno besedo je imel sodrug dr. Tuma, ki je še povedal marsikaj o naših liberalcih. Sledilo je gromovito pritrjevanje. Ker se nihče več ni oglasil k besedi, je zaključil predsednik zelo lepo uspeli shod z naznanilom, da bode dne 6. junija rudarski shod, na kateri se zopet vsi rudarji vabijo.

„Slovenski Narod“ z dne 24. maja poroča o nedeljskem shodu z dne 23. maja tako lažnivo, da bi človek, ki je bil na shodu, res ne mogel verjeti, da si upa kdo tako očitno lagati. Shoda se je udeležilo, da ne pretiravamo, gotovo 600 oseb in to večinoma rudarjev ter drugih delavcev: steklarjev je n. pr. bilo malo, ker so imeli ta dan neko drugo priredbo. Da ima nesramni dopisun odrasle, osivele delavce za otroke, je dosti žalostno. Vi, gospodje sokoliči, pa imate res ljudi, kateri bi zaslužili že tako ime. Narodnjakarji, le nikar ne skrbite, da gre „sodrugarstvo“ nazaj. Ako letimo res tako nazaj, potem pa kar skličite enkrat javen shod, tam bomo štel. Kako pa je to, da se niste upali priti na shod, ko ste poprej celi teden agitirali, ako vas je res že taka armada? Da ni govoru sodruga dr. Tume pritrjeval razven nemčurjev nihče, je tudi laž; resnica je, da je dr. Tuma moral vsled splošnega pritrjevanja večkrat počakati s svojimi izvajanji. Da je sodrug dr. Tuma doživel vse kaj drugega kakor je pričakoval, je res smešno. Res je pač to, da je bil ta shod za narodnjakarje drugi poraz.

Kako bode „N. D. O.“ pomagala delavcem, se vidi tudi v tem, ker nameravajo razni gostilničarji v Zagorju podražiti vino in pivo ter odpraviti točenje čez ulico (menda ne poznajo zakonov), samo da bi delavec ne mogel cenejše kakšne kapljice vina zavžiti. Imeli so že sestanek v gostilni Korbarja. Gospod Korbar je pa namreč vnet za „N. D. O.“ ter je baje blagajničar pri tej organizaciji. Akoravno bodo zizibambule šele čez 10 let dobili program, podraženje vina in pive imajo pa že v programu! Delavci bodo sedaj lahko videli, kako jim bode ta „organizacija“ pomagala. Na eni strani hočejo s tem škodovati, da bi se delavstvo razdvojilo ter da bi imel kapitalizem lažje delo, na drugi strani hočejo s tem pomagati, da bi se vsak četrt liter vina dražje plačevalo.

Zagorje ob Savi. Dne 6. junija t. l. popoldan ob 3. uri se vrši javen rudarski shod z dnevnim redom: „Položaj delavstva“. Sodrugi rudarji, pridite vsi! Shod se vrši v dvorani g. R. Mihelčiča.

Občinske volitve. V kratkem bodo pri nas volitve v občino. Zanimanje je veliko. Vse stranke se pripravljajo na volilni boj. Kakor vse kaže, se bodo združili svobodni liberalci s črnimi kle-

rikalci, kajti tako daleč so že prišli ti gospodje, da se ne upajo nastopiti samostojno. Že danes se sliši od strani liberalcev, da drugače ne gredo na volišče, ako ne bode kompromisa. Mi vemo, da se bodo vsi združili proti delavstvu, ampak brez strahu stopamo v volilni boj! Delavci in kmetje, pripravite se, da boste pokazali tem gospodom, da se brez njih lahko boljše gospodari, kakor dosedaj.

Iz idrijskega okraja.

Konec gerentstva v Idriji. Dasi je šla deželna vlada na l'im katehetu Oswaldu ter razveljavila izvolitev dveh odbornikov v I. in II. razredu ter dveh namestnikov, so dobili v dopolnilni volitvi 22. maja vse glasove udeleženih volilcev. Volitev župana se je odredila na 3. junija. S tem je dobila vlada zopet novo klofuto na željo idrijskega Oswalda, ljudstvo pa novo zadoščenje in šolo, kaj je pravzaprav klerikalizem. Da je gerent bil dva meseca več gospodar občine, čutijo in bodo še čutili razni občani. Kot dokaz naj navedemo samo par slučajev. Dva rudarja sta dobila od mestnega županstva stavbeno dovoljenje, da zidata v zapadnem delu idrijske okolice (četrte ure od mesta) hiše. V tem dovoljenju se naglaša, da morajo biti strehe z ognjavnim gradivom krite. Ni pa rečeno, da se stene v drugem nadstropju ne smejo delati iz lesa. Zato sta tudi začela staviti lesene stene in sta delo že deloma dokončala. Ko pa gerent izve, da sta to socialna demokrata, jima takoj prepove nadaljnje delo v smislu stavbenega reda. Moža sta se pritožila, ali gerent je imel gluha ušesa. Kaki stavbeni predpisi veljajo za samotarske kočice, to bi bil gerent lahko povedal prej, ne šele tedaj, ko je deloma že delo dovršeno. Krivice in škode, ki se godijo ubogima revežema vsled te prepovedi, seveda gerent ne pozna, ker sta prizadeta socialna demokrata. Dalje je odredil gerent, da se bodo iz mestne realke izteka'e fekalije v Nikavo, ki je v poletnem času že vsled drugih nesnag, ki jih ljudje mečejo v Nikavo, prava nadloga mestu, posebno pa ob Nikavi stanujočim občanom. Zdaj pa naj še gnojnica iz stranišč realke teče v Nikavo! To naj zadostuje, da se izve, kako se meri zdravstvene in varnostne predpise z dvojno mero. Tudi par starih hiš se bode s 1. oktobrom uradno zatvorilo. Proti temu bi ne imeli nič, ker hiši nista več za bivališče, ali treba

je prej pomisliti, kam bodo šli na zimo ljudje, ki v njih stanujejo. Dalje se je napravilo več stvari, ki razburjajo ljudi, pa o teh nočemo še danes govoriti, ker smo pripravljeni grajati le to, o čemur imamo trdno prepričanje, da je občinstvu v kvar. Gerentovo delo grajati pri sejah, bi bilo bob v steno, zato pa je dobro, da ljudstvo samo čuti in razmišlja o klerikalni politiki. Mi smo zadovoljni, da bomo od 3. junija naprej zopet imeli iz občanov izvoljen občinski zastopki bo imel takoj nalogo lotiti se dela, ki je zastalo vsled klerikalnega nasilstva.

Redni proračun za idrijski rudnik se je v tekočem letu za 168.000 K zvišal, izvenredni pa tudi za nekaj tisoč kron; kam so svotice namenjene, tega danes še ne vemo. Ako bodo delavci pametni, znajo biti nekaj deležni. V organizacijo torej, rudarji! Časi draginje nas kličejo za združenje!

Čull smo iz zanesljivega vira, da se name-rava ustanoviti posebni kurz za vzgojo mladeničev od 14 do 16 let starih. Kako se to name-rava, tega še danes ne vemo. Prosimo pojasnila v tem oziru.

Shod o rudarskih razmerah se skliče takoj, ko bode prišla v roke zaupnikom matematična bilanca bratovske skladnice. Prosimo torej še nekaj časa potrpljenja. Prinašajte pa pridno gradivo skupaj!

Pomagalo je. Omenili smo v dveh številkah „Napreja“, da ima katehet Oswald razdeliti 4000 K zapuščine med reveže v Spod. Idriji. „Slovenec“ se je na naše opazke jezil, češ, „Napreja“ to nič ne briga. Zvedeli pa smo, da je to nekaj pomagalo. Spodnjeidrijski fajmošter je razdelil v ta namen med pet revežev nekaj miloščine. Zdaj pa pravi mož, da ne sme več. Poslati mora hiralnici sv. Antona na Marof, kar ni Oswald odnesel. Lepo se dela s težko prisluženim denarjem, ki ga imajo dobiti reveži. Usmiljenke imajo lepo posestvo, poleg tega dobivajo od raznih občin za reveže denar. Reveži pa morajo jesti krompir, repo in kisló zelje, kar nune doma pridelajo, brez vseh stroškov z domačimi ljudmi. Denar mora torej ves v mrtve roke, zraven pa še to, kar imajo reveži dobiti od dobrotnikov, ki so že pred leti pomrli. Take božje previdnosti in varčnosti tujega imetja je res zmožen le katoliški pop.

Pozor!!! Sodruginjam in somišljenikom se naznanja, da se od 5. t. m. naprej vršijo javne

redne društvene diskusije namesto ob sobotah zvečer, vsako nedeljo od 9. do 10. ure dopoldne v društvenih prostorih. Blagajničar in knjižničar pa poslujeta vsako nedeljo od 8. do 11. ure dopoldne.

Javni shod zidarjev v Idriji se v kratkem vrši! Dan, uro in prostor se bo pravočasno naznanil; pogovorite se torej, da pridete vsi!

To so možje! Par idrijskih mesa:jev hoče preprečiti na vsak način, da bi oblasti ne dovolile mesarju g. Hlebcu mesarske obrti. Dne 26. maja so poslali brzojavni protest na glavarstvo. Povemo jim javno, da jim vse to ne bo nič pomagalo. Občani pa naj si to zapomnijo. Ako bo treba, pridemo še z drugim na dan.

Kaj bo z javno čitalnico? Da se je javna čitalnica zavlekla, so krivi klerikalci. Zato imajo škodo poleg občine in občanov tudi c. kr. erar. Če so ljudje izobraženi, je tudi erarju v korist. Pričakujemo torej, da pri zavlačevanju naprave javne čitalnice tudi erar pove svojo besedo kot največji davkoplačevalec. Ljudstvu se mora dati tudi kulture in razvedrila, ne le dela in dolžnosti.

Iz Trbovelj.

V rovu Agnes II. se nahajajo že dlje časa nevarni plini in ogenj. Dne 19. majnika so pripeljali iz rova v vozu za premog 5 nezavestnih rudarjev, ki bi bili gotovo, ako ne bi dobili takojšnje pomoči od drugih delavcev, žrtve nenasiljivega, izkoriščevalnega kapitala. Res ima rudarski policijski red nekoliko varstvenih določb za rudarje v sebi, a deseta briga je rudarski oblasti rudarski policijski red! Brez skrbi prepusti brezskrbnim inženjerjem vso odgovornost za človeško zdravje, kar kaže tudi sledeče: Ko je prišel inženjer Pancioro, ravno na istem revirju, nekega dne ob 4. uri zjutraj precej „omamljen“ (seve ne od plina!) v rov in je zmerjal stare, pridne, pa tudi izkušene rudarje za lenuhe i. t. d., dasi so imeli dovolj nakopanega premoga ter so le čakali na vozove. Delavci so možu zadevo pojasnili, pomagalo ni nič; razburjen je jel kričati: „Vsi ste odpuščeni!“ i. t. d. Delavci, ki delajo že več kakor dvajset let v jami in so jim jamske razmere in nevarnosti bolj znane, kakor kakemu „učenemu“ gospodu, se morajo podvreči vsakemu nečuvnemu zmerjanju. Opozarjamo pristojne oblasti na žalostne razmere v rudniku. Red se naj napravi, dokler je čas. Inženjerjem pa v roke knjižico „Umgang mit Menschen“.

Pekovski mojster Martin Juvan, nad katerim se delavstvo že pritožuje radi slabega kruha, vedno zmerja in blati v stvoji pijanosti po gostilnah poštene delavce. Opozarjamo javno gospoda Juvana, naj opusti svojo grdo navado, ako ne, bodo izvajali delavci — in tudi delavci iz Dobrne — kousekvence, ki mu gotovo ne bodo po volji.

Slaba jim prede — klerikalcem namreč v Trbovljah. Prišli so toplejši časi, solnce je začelo gorkeje sijati in vsled toplote se je začelo topiti klerikalcem maslo, ki ga imajo veliko v glavi. Ne bomo govorili o grehah „krščanskih mož“, ampak na dan je prišlo, kar ni vzdržljivo: Izvedelo se je, da je Zupanov šribar Mikec igral nezaslišano vlogo in rudniški ravnatelj je odslovil iz službe človeka, ki je bil eden najhujših priganjačev. Kakor se govori, je prišel poslanec Benkovič k ravnatelju zagovarjati Mikeca — a slabi utis je morala Benkovičeva usmiljenost napraviti, ko je zagovarjala grešnika. Že stari pregovor pravi: Gliha skupaj štrihla. Benkovič — zagovornik delavskih oderuhov. Tudi „Hausmeister“ Zupan visi na zadnji nitki. Prav tako! Na dan, kar je krivičnega!

:: Našim rodbinam priporočamo ::

Kolinsko cikorijo!

Z Jesenic.

Za naše časopisje. Mnogo gostilen, brivnic in obrtovalnic sploh na Jesenicah in Savi se dobi še danes ki niso naročeni niti na en sam delavski časnik. Treba je zato opozoriti vse tiste, da bomo delavci začeli prav kmalu dosledno izvajati geslo: „kdor nisi z nami, si proti nam“. Delavski časnik spada v vsako hišo, kamor delavci zahajajo. Toliko za danes.

Železničar.

Zizibambule na Jesenicah so zelo poparjene. Zadnji shod je pokazal jasno, da jeseniško delavstvo ne mara žoltih junakov. Tako je prav! Na delo za socialno demokracijo!

Občinske volitve na Jesenicah bodo menda le v par mesecih. Čas bi že bil. V četrtek 27. maja je bil sam preds. Schwarz na Jesenicah.

Gosp. Čebulj v fraku in halbcilindru so ga spoštljivo počakali. Tudi učiteljice so prišle na kolodvor. Posebnega ni bilo. — Delavci! Pozor!

Jesenškemu delavstvu v predvarek. Na velikonočni pondeljek smo na zaupnem zborovanju po izvajanjih sodr. Ant. Kristana sklenili ustanoviti «Konsumno društvo za Jesenice in okolico». Doslej se je odzvalo pri zaupnikih že lepo število onih, ki jim je mar pravo delavsko nestrankarsko kons. društvo. Prav mnogo pa jih je, ki pravijo: «jaz sem takokotako zraven — le druge še dobite, zame ste lahko brez skrbi». Tem moramo povedati to-le: Kdor misli pristopiti, kar takoj pristopi, in sicer s tem, da vplača eno krono pristopnine ter nekaj na delež — pa naj bo to 3, 4, 5, 10 kron ali več. Čim preje bo določeno število članov zapisanih, tem preje se bo otvorila prodajalna. Nasprotniki delavstva pravijo: «kaj bode delavstvo naredilo, saj vidim pri ajmohtarskem konsumu, kako je — tem odgovarjamo, da naše «konsumno društvo za Jesenice in okolico» pojde za tistimi vzori, ki so v zgodovini združništva svetle zvezde kot n. pr. «Produktion» v Hamburgu, «Vorwärts», «Nižjeavstrijsko kons. društvo» na Dunaju i. t. d. — Delavci, le skupaj v naše pravo konsumno društvo!

Naše razmerje napram sokolskemu društvu na Jesenicah zanima javnost. Zato hočemo v par besedah pojasniti to reč. — Sokolska društva smatramo za kulturna društva, ki s telovadbo krepijo telo in s predavanji ter knjižnicami krepijo duh. Taka so seve sokolska društva, dokler ne zaidejo v politično življenje. Na Kranjskem je večina sokolskih društev zašla v liberalne valove, kjer se bode potopila. Tudi jeseniškemu društvu sokolskemu preti poguba. In čisto naravno bode sledilo na Slovenskem to, kar je bilo na Češkem. Na Češkem so postale sokolske jednote nacionalne organizacije meščanskih strank, kjer se je delavce hotelo rabiti le za stafažo meščanskim priredbam, zato so si delavci ustanovili za mladino lastna telovadna društva, ki prav krasno prospevajo. Mi opazamo n. pr. v Logatcu, na Vrhniki, na Viču i. t. d., da delavci, če pristopijo danes k «Sokolom», pozabljajo na sé kot delavce in se «pogospodijo», namesto da bi postali še bolj demokratični. Torej: kjer so sokolska društva verna programu, ki sta ga Fügner in Tyrš vcepila Sokolstvu, smo njih prijatelji, kjer pa so postala strankarske protidelavske organizacije, tam pa jih

obravnamo — kot take. Mislimo, da je tako prav!

Takoj sprejemem enega zdravega in poštenega

učenca

v starosti 15 let, kakor tudi enega zanesljivega pomočnika.

Rajmund Danko

stavbeni in pohištveni mizar
Rajhenburg, Spodnje Štajersko.



: Restavracija „pri Levu“ :

Marija Terezija cesta štev. 16

— se priporoča. —

6—1 Beti Kos, restavratorka.



10 zapovedi za zdravje

:: lično tiskane, vpošlje poštne prosto in zastonj ::

lekarnar Trnkóczy v Ljubljani.

Dobijo se tudi osebno v njegovi lekarni.

Kje se dobe najboljši poljedelski stroji, kakor mlatilnice, gepeljni, čistilnice, preše za sadje i. t. d.?

Edinole pri:

12—9

FR. STUPICA

v Ljubljani * Mar. Terezije cesta štev. 1 :: Valvazorjev trg štev. 6

in zakaj? Zato, ker so dotični stroji iz najboljših tovarn sveta, najbolje sestavljeni, ker se istih proda na tisoče in tisoče komadov in se ravno radi tega, ker se jih izdeluje v velikih množinah, dobivajo po nizkih cenah. Moji stroji so povsod jako priljubljeni. — Obračajte se na mojo tvrdko pri nakupu stavbenih potrebščin, portland-cementa, traverz, železniških šin in druge različne železnine in raznega orodja, nagrobnih križev, tehtnic.

Restavracija pri „Zajcu“

Sodnijske ulice šte. 6 12-12

se priporoča sl. občinstvu za obilen obisk.

ANTON BAJEC * umetni in trgovski vrtnar

v Ljubljani :: Pod trančo 24-13

:: Cvetlični salon, izdeluje šopke, vence s trakovi. ::

Vrtnarija na Karlovski c. 2. - Zunanja naročila točna.

DRAGOTIN PUC 12-12
tapetniški in preprogarski mojster
Ljubljana :: Marije Terezije cesta št. 16.

I. TERDAN, Ljubljana
Križevniške ulice šte. 12
sobni in napisni slikar, pleskar in likar
se najljubneje priporoča. 12-6



Pozor!

Kdor želi imeti dobro uro, naj jo zahteva z znamko „Union“ ker te ure so najbolj trpežne in natančne, dobe se pri:

19-6 **Fr. Čuden**

urar in trgovec v Ljubljani
delničar in zastopnik švicarskih
tovarn „Union“ v Bielu in
Genovi.

Ceniki zastoj in poštine prosto.



Najnižje cene. Največji izbor.

Skrbno izdelovanje

Preobleke. Popravila

L. MIKUSCH.
tovarna dežnikov,
Ljubljana, Mestni trg št. 15.

Delavci, sodrugi, naročajte le delavski tisk.

Kmečka delavska
gospodarska zadruga

v Dobravljah, Goriško.

Registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Ustanovljena l. 1908.

Vino se pošilja od 56 litrov naprej
po jako zmernih cenah.

Podpisano se tem potom zahvaljuje
dosedanjim vinskih odjemalcem, po-
sebnost občnemu konzumnemu društvu v
Ljubljani, delavskemu konsumu v Idriji,
zasebnikom v Mirnu in drugod.

To priliko pa uporabi, da priporoča
veliko množino še neprodanega vipav-
skega naravnega vina iz lastnih kleti zdru-
ženih kmetov iz Dobravelj, Skrilj, Brji,
Šmarji, Rihemberga, Kamanja in bližnjih
vasi, vsem svojim dosedanjim in novim
odjemalcem po Kranjskem, Primorskem,
Štajerskem, Koroškem in drugod.

Zadružno vodstvo.

Sprejme se

vajenca.

Prednost imajo dečki iz Idrije.

J. Gabrovšek

čevljski mojsterer v Idriji.



Krasne pomladanske novosti

priporoča 24—7

prva in edina slovenska modna
trgovina za gospode

Engelbert Skušek

LJUBLJANA

Mestni trg šte. 19.

Kašelj.

Kdor trpi na kašlju, rabi naj povsod preizkušeno
olajševajoče in zelo okusne

Kaiserjeve prsne karamele.

5120 notarsko overovljenih spričeval kaže uspehe
pri kašlju, hripavosti, kataru in zažlemanosti.

Paketi po 20 in 40 vin. — Pravi so le z znamko:
«Tri jelke». — Zaloga pri

Danielu Pircu, lekarnarju v Idriji.

**Delavci, čitatelji! Podpirajte tvrdke, ki
se priporočajo v „Napreju“.**

Gostilna „pri Panju“

Ljubljana, Vegove ulice št. 10
se priporoča slavnemu občinstvu
6—6 za obilen obisk.

Leonardo Galanti, gostilničar.

GRIČAR & MEJAČ, Ljubljana

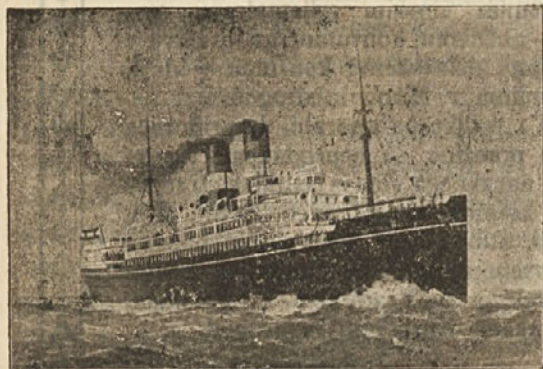
Prešernove ulice šte. 9

12—8 priporočata v največji izberi po najnižjih cenah

obleke za gospode, obleke za dečke, obleke za otroke, površnike za
gospode in dečke, žakete za dame, paleta za dame, plašče za deklice.

**Najnovjši in najhitrejši brzoparnik
Martha Washington**

24—5 vozi čez Ocean saom 6 dni.



Austro - Amerikana :

TRST
New-York
New-Orleans
Buenos Ayres
Argentina
Rio di Janeiro.

Vozne liste za potnike in izseljence prodaja:

SIMON KMETETZ

Ljubljana, Kolodvorske ulice 26.